

PLAČ TUGE I PLAČ ZAHVALNOSTI

Hvala Uzvišenom Allahu na Njegovim nimetima, salavat i selam na poslanika Muhammeda a.s., njegov ehlul-bejt, njegove ashabe i na sve one koji ih slijede do Kijametskog dana.

Hvala Uzvišenom Allahu što nas je počastio islamom, što nam je dao ramazan kao milost.

Allah dž.š. kaže:

“Pravi su vjernici samo oni čija se srca strahom ispune kad se Allah spomene, a kad im se riječi Njegove kazuju, vjerovanje im povećaju i samo se na Gospodara svoga oslanjaju.” (*El-Enfal, 2*)

Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je rekao: *“Neće u vatru ući nijedan čovjek koji je zaplakao iz bojazni od Uzvišenog Allaha kao što se mlijeko u vime ne može vratiti.”* (*Et-Tirmizi, En-Nesai, Ahmed*)

Također je rekao: *“Uzvišeni Allah kaže: Tako mi Moje Moći i Uzvišenosti neću Svome robu spojiti dvije sigurnosti niti dva straha. Ako bude siguran od Mene na dunjaluku zastrašiću ga na Sudnjem danu, a ako Me se bude bojao na dunjaluku biće siguran na Ahiretu.”* (*Sahih Ibn Hibban*)

Cijenjena braćo!

Ispraćamo mubarek ramazan. Čovjek treba biti zahvalan Allahu dž.š. što mu je dao da dočeka mjesec neizmjernih milosti. Pravi vjernici su radosni kada dolazi ramazan, a tužni kada prolazi. Posebno treba biti radostan onaj ko iskoristi beričet ramazana, a onaj ko ga ne iskoristi biće tužan, ako ne na ovom svijetu, onda sigurno na Ahiretu.

Za ovog gosta ne vrijedi ona narodna poslovice: “Svakog gosta tri dana dosta”, nego za njega vrijedi hadis Allahova Poslanika s.a.v.s., kada kaže: *“Kada bi moj ummet znao vrijednost ramazana, poželio bi da ramazan traje čitavu godinu”*.

Prenosi se kako je Vjerovjesnik, a.s., prošao pored omanjeg kamena iz kojeg šiklja ogromna voda. Začudi se tome, a Allah, dž.š., dade da kamen progovori, pa kamen reče: „Otkad sam čuo za ajet u kojem Allah, dž.š. kaže: ‘Čuvajte se Vatre čije gorivo će biti ljudi i kamenje!’ (*El-Bekare, 24*), ja eto plačem iz straha od Allaha dž.š.“ Vjerovjesnik zamoli Allaha da ovaj kamen sačuva Vatre, pa mu Allah, dž.š., objavi kako će ga sačuvati.

Vjerovjesnik potom nastavi svojim putem, no kada se vraćao vidje da voda i dalje šiklja istom snagom kao i prije. Ponovo se začudi, a Allah i ovaj put dade kamenu moć govora, pa ga vjerovjesnik upita: „Zašto plačeš? Allah, Uzvišeni, već ti je oprostio.“ Reče: „Ono bijaše plač tuge i straha, a ovo sada plačem od zahvalnosti i sreće.“ (*Risāle Kušajrijje*)

Islamska braćo, nije lahko zaplakati niti iz straha od Allaha dž.š. niti iz zahvalnosti prema njegovim neizmjernim blagodatima. Potrebna je velika bogobojaznost za to. Mi smo u ramazanu, mjesecu Allahove milosti u kojem nam je propisan post, trebali postići tu bogobojaznost, pa ako ne možemo zaplakati onda u najmanju ruku možemo zahvaliti Allahu dž.š. na svemu i biti mu odani i poslije ramazana. Pokažimo to svojim prisustvom u džamiji na namazu, svojim ponašanjem, pokažimo to svojim postom u mjesecu ševvalu.

Poslanik s.a.v.s., nam je preporučio da poslije ramazana postimo još šest dana mjeseca ševvala, kako bi učinili još jedan dodatni napor, kako bi zaradili još više sevapa kod Uzvišenog Allaha. Tako Resulullah kaže: *“Ko isposti ramazan, a nakon toga šest dana ševvala kao da je postio cijelu godinu.”*

Ko bude ustrajan u islamu i poslije ramazana, onda je ramazan ispunio svoju misiju kod njega. Meleki su bezgriješna bića, ali su stalno u službi Allahu dž.š.

Od Ebu Zerra, radijallahu ‘anhu, se prenosi da je rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je proučio suru Ed-Dehr sve do njenoga kraja, a zatim je rekao: *“Ja vidim ono što vi ne vidite i čujem ono što vi ne čujete! Oglasila su se nebesa i imaju pravo da se oglase. Nema na njima mjesta koliko je četiri prsta, a da nema meleka koji je svoje čelo na sedždu Allahu spustio. Tako mi Allaha, da znate ono što ja znam malo biste se smijali, a mnogo plakali! Ne biste se sa ženama u posteljama naslađivali, a izišli biste na prostranstva ponizno se moleći Allahu. Volio bih da sam drvo koje će se posjećiti.”* (*Et-Tirmizi, Ibn Madže, Ahmed*)

Ebu-Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, a.s., rekao: “Ko se plaši, krenut će prije mraka, ko krene prije mraka, stići će do konačišta. Znajte da je Allahova roba skupa, jer Allahova roba je Džennet!” (Tirmizi)

Kaže Allah Uzvišeni:

“Oni koji kažu ‘Allah je naš Gospodar’, zatim ustraju na tome, njima silaze meleki koji im govore da se ničega ne boje niti da se i za čim žaloste, obrađuju ih Džennetom koji im je obećan. Mi smo vaši zaštitnici na Dunjaluku, a i na Ahiretu u kojem ćete imati sve ono što vaše duše žele i imaćete sve ono što vam je obećano”. (El-Fussilet, 30 i 31)

Molim Allaha da nam ukabuli naš post, da primi od nas naš sadekatul-fitr i zekat i da primi sva ona dobra djela koja smo učinili u toku ramazana. Amin!

Recenzija - Ismail Smajlović, vojni muftija

MUSLIMAN JE MJERA I KRITERIJ U STVORENOM SVIJETU

(Recenzija hutbe: *Pláč tuge i plač zahvalnosti*)

Hutba je govor sa jasnom porukom o pouci koju hatib upućuje slušaocima. Pisani tekst hutbe nema jačinu iskaza kao usmeni izraz kada imam govori sa mimbera ili druge pozicije prateći slušaoce i neverbalno komunicira sa slušaocima. Pisani tekst za čitanje može biti okićen kvalitetnijim literarnim izrazom koji ne prati govorna dinamika i emocionalna svježina koja može biti kvalitetan dekor sadržaju poruke. Napisati kritiku na pisani tekst hutbe nije u pravilu isto što i slušanje govornika. Pred čitaocima je pisani prijedlog teksta hutbe na označenu temu i pokušaj kritičkog osvrt na ponuđeni sadržaj.

Pisani sadržaj hutbe dariva snažnu poruku ljudima, posebno muslimanima, koji su bili u ramazanskom ibadetu. Odabrane osobe osnažene su čistotom Islama, sposobne su prepoznati vrijednosti i različiti korisno od štetnog za održavanje kvalitetnog života u ovome svijetu. Ova činjenica obavezuje čitaoca da izrazi poštovanje hatibu na poruci kada za slušaoce, odnosno čitaoca, obrađuje temu pobožnosti koja budi pozitivne emocije. Podsjećanje na objavljenu poruku iz Kur'ana Časnog autor stavlja tereziju koja nikoga ne ostavlja ravnodušnim u mjerenju, odnosno, ocjenjivanju životnih situacija, posebno ibadeta u kojima može i treba učestvovati. Brige i tuge, žalosti i radosti su prisutne u dovama Časnog Poslanika, a.s., poput svih drugih sadržaja koje ostavlja na dar Ummetu u brojnim hadisima. Dakle, od propisa, pouka, upozorenja i dova,

Allahov Poslanik, a.s., ljudima dariva rješenje i ukazuje na izlaz u ovosvjetskom lavirintu života. Pozitivni primjeri iz tradicije muslimana darivaju mogućnost odabira lijepih poruka koje mogu učvrstiti slabe i raznježiti 'kamene spavače'. Važno je sadržaj hutbe osnažiti odgovarajućim izborom objavljenih sadržaja i lijepo okititi poučnim primjerima koji su korisni za život ljudi. U ovom slučaju obimnost teksta poruke u hutbi je sasvim primjeren mogućnosti pažnje slušalaca. Ipak, izbor određenih hadisa opteretio je poruku i ostavio u sjeni postavljeni naslov i prepoznatljivo kazivanje o vrijednosti ramazanskih darova u odgoju vrlina u ljudskoj naravi.

Na kraju, jedna važna pouka hatibima jeste ocjena iz pozicije slušaoca/čitaoca, primaoca poruke. Naime, T. Arnold u djelu *Povijest Islama*, navodi zapažanje aleksandrijskog jevreja o hatibu koji je rekao: “Kada se hatib pojavio obučen u crni ogrtač, ispunio me je dubok osjećaj strahopoštovanja. Kad je svoj govor završio riječima iz Kur'ana (K, 16:90) i namaz počeo, snažno sam podignut, jer su mi se redovi muslimana učinili kao redovi anđela u čijim pokretima se otkrivala moć Uzvišenog Tvorca. U sebi sam bio uvjeren da sam stvoren da budem musliman.” (T. Arnold, *Povijest islama*, str. 513)

Muslimani kada izvršavaju propisane dužnosti pokazuju potrebne vrijednosti koje mogu i trebaju biti kriterij svim ljudima u kulturi življenja svih ovosvjetskih situacija. Tako i podsjećanje hatiba na plač kao izraz emocija jeste poticaj na vrlinu i vrijednosti koje će darivati zadovoljstvo u iskušenjima. To je dobar smjer i kvalitetan sadržaj prepoznatljive poruke u tekstu hutbe koji treba čitati i podijeliti sa čestitim osobama.

Recenzija - Malik ef. Šljivo

PLAČ TUGE I PLAČ ZAHVALNOSTI

Mnogo faktora utječe na kvalitet i sadržaj hutbe. Sadržaj teme i izbor hutbe ovisi, i u bitnoj mjeri treba biti određen aktuelnošću određene pojave koja trenutno zaokuplja javnost, te strukturom slušateljstva hutbe. Osmisliti aktuelnu hutbu nakon mjeseca ramazana, uvijek je predstavljalo poteškoću hatibima. S obzirom da su se tokom mjeseca ramazana držala predavanja u džamiji, na televiziji, radiju i drugim mjestima, o konkretnim i općim temama, ozbiljni hatibi nastoje da pripreme kvalitetnu i posve interesantnu hutbu za džematlije-slušatelje. Ako želimo snažnije impresije hutbe na slušatelje, onda o tome moramo ozbiljno porazmisliti.

Hutba na temu "Plač tuge i plač zahvalnosti" na jedan poseban način aktualizira kraj mjeseca ramazana sa svim svojim blagodatima koje nosi, te najavljuje dolazak mjeseca ševvala. Udarajući na emocije slušateljstva, hatib nastoji da zadrži njihovu pažnju na sadržaj hutbe isto kao što je vjerovatno uspijevaio tokom ramazana kada im je govorio o vrijednostima i blagodatima posta drugih ibadeta tokom ovog mjeseca.

Neka istraživanja su pokazala da zasićenost govorom počinje poslije deset minuta. Nakon petnaet minuta nastaje zamor i nemogućnost daljeg praćenja da bi se iza dvadeset minuta počeli pojavljivati neželjeni efekti u različitim negativnim reakcijama slušalaca. Uvažavajući navedenu činjenicu, kao i da su džematlije već malo i umorni od raznih govora, hatib je sasvim dovoljno skratio svoj govor omogućavajući većini slušatelja da

aktivno prate njegovo izlaganje do samog kraja.

Međutim, ono što bi se moglo u određenoj mjeri doraditi na ovoj hutbi je sljedeće:

Prvo: Hatib se u najvećem dijelu svoga govora skoncentrisao samo na puko navođenje kur'ansko-hadiskog teksta bez ikakvog komentara. Ovo nam kazuje da je hatib dosta rezervisano i površno pristupio ovoj temi. Ovo također može dovesti i do konfuzije kod džematlija. U ovako naslovljenoj temi i pokušaju obrade ispraćaja ramazana na ovakav način trebalo je biti mjesta za komentare ajeta i hadisa sufijskih učenjaka i za njihove mudre izreke.

Drugo: Hatib u uvodnom dijelu hutbe navodi da ispraćamo mjesec ramazan. Kur'anski ajeti i hadisi koji su navedeni u hutbi, kao što je ajet iz sure "Ed-Dehr", te hadis koji govori o kamenu koji *plače*, nisu adekvatni primjeri glavnoj hatibovoj tezi "tuga što prolazi mjesec ramazan i zahvala Allahu dž.š. što smo ga proveli u ibadetu".

Treće: U uvodnom dijelu hatib navodi da su pravi vjernici **tužni** što prolazi ramazan. Također navodi isto i za one koji nisu iskoristili beričet ramazana da su **tužni**, dok su radosni oni koji su njegove blagodati iskoristili. Slušatelji koji precizno prate hatibe na hutbama uočiti će ovakve i slične proturječnosti kako kod jednog, tako i između dvojice ili više hatiba.

Zaključak: Hutba „Plač tuge i plač zahvalnosti“ je sasvim solidna hutba kakvu nam je donosi njen autor. Njezin učinak će dosta zavisiti i od načina interpretiranja, dikcije i brzine govora. Uz gore navedene sugestije, otklonile bi se određene nedoumice kod slušatelja-džematlija.

Summary

الموجز

SECTION "MUALLIM'S HUTBA (SERMON)"

باب "خطبة المعلم"

The New Muallim publishes *hutbas* (sermons) of active imams and *hatibs* (imams delivering the *hutba*). There are reviews along with the *hutbas*, so that together they make a whole. The reviews are written by those who listen to *hutbas*. The reviews are not intended to be valorizing; rather, they aim to improve upon the *hutba*, analyzing it as a public statement by an imam and critically evaluating the statement. The reviewers react at those aspects which they consider important for a *hutba* (its length, quality, message, presentation, literacy level, formulation, etc.).

تنشر مجلة «المعلم الجديد» خطب الجمعة لبعض الخطباء والأئمة. ويضم الباب - إلى جانب الخطبة - مراجعات تشكل مع الخطبة وحدة متكاملة. يكتب المراجعات أشخاص استمعوا للخطبة. وليس الهدف الأول منها تقديم تقويم للخطبة. إنما الهدف هو تحسين الخطبة من حيث كونها ممارسة علنية يقوم بها الإمام. وتقديم لحة نقدية عن تلك الممارسة. يناقش المراجعون الجوانب التي يرونها مهمة في الخطبة (طول الخطبة، رسالتها، أسلوب إلقائها، ترتيبها وبلغتها، الخ).